

sopotja

Sopotja
glasilo slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ
september 2017, številka 3, letnik 6
ISSN 1848-4360
Reka, junij 2017

Uredništvo:
Jasmina Dlačić, Darko Mohar, Boris Rejec,
Zvonimir Stipetić, Vitomir Vitaz, Marjana
Mirković, Milan Grlica, Vasja Simonić
glasilo@bazovica.hr
Podpinjol 43, 51000 Reka

Izdajatelj:
Slovenski dom KPD Bazovica
Podpinjol 43, 51000 Reka
bazovica@bazovica.hr, zanj: Zvonimir Stipetić
www.bazovica.hr
www.facebook.com/KPDBazovica

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka
Podpinjol 43, 51000 Reka
vj.slo.nm.ri@gmail.com, zanj: Boris Rejec

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
Podpinjol 43, 51000 Reka
vsimonic1@gmail.com
zanj: Vasja Simonić

Urednica:
Marjana Mirković
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
gsm: 091 593 6086

Lektorica: Darka Tepina Podgoršek
Oblikovanje, prelom in tehnično urejanje:
Vesna Rožman
Fotografija na naslovnici: Istog Žorž
Karikatura: Bojan Grlica
Tisk: Tiskara Sušak
Glasilo izhaja trimesečno
Naklada je 1.500 izvodov

Glasilo finančno podpirajo:
Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence
v zamejstvu in po svetu
Primorsko-goranska županija
Mesto Reka
Svet za narodne manjšine Republike
Hrvaške

Slovenski dom KPD Bazovica
tel.: 215 406, 324 321, faks: 334 977
uradne ure, knjižnica in klubski prostori
torek 10.00–12.00, 18.00–20.00 in
četrtak: 10.00–12.00

MePZ: ponedeljek 18.00–20.30
Dramska skupina: torek 17.30–19.00 ali po dogovoru
Folklorna skupina: sreda 19.00–21.00
Planinska skupina: torek 20.00–21.00
Fotografska skupina: drugi in zadnji četrtak ob 18.00
Glasbena skupina: torek 17.30–20.00
Dop. pouk slovenščine: ponedeljek 17.00–20.00
Mladinska skupina: sobota popoldan, po dogovoru
Likovna skupina: po dogovoru

Veleposlaništvo Republike Slovenije v RH
Alagovićeva 30, 10 000 Zagreb, RH
Veleposlanica: dr. Smiljana Knez
Konzularni oddelek, uradne ure:
ponedeljek od 9.00 do 12.00
sreda od 9.00 do 12.00 in od 14.00 do 16.00
petek od 9.00 do 12.00
tel.: +385 1 63 11 014, +385 1 63 11 015
faks: +385 1 46 80 387
el. pošta: vzg@gov.si
spletna stran: http://sloembassy.zagreb@gov.si

Državljanom RS je v nujnih primerih zagotovljen
kontakt z dežurnim diplomatom:
med tednom: od 16.30 ure konec tedna in med
prazniki: 24 ur
tel.: +385 98 462 666

Generalni konzulat RS, Split
Častni konzul Branko Roglič
tel./faks: +385 21 389 224
el. pošta:
generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr
uradne ure: ponedeljek–petek od 9.00 do 13.00

iz vsebine

Uvodnik	3
Iz društva	4
Iz pouka DPS	18
Literarni kutiček	16
Si-T	17
Pogled z onkraj Snežnika	21
Srečanja	22
Foto kutiček	24

Veleposlaništvo Republike Slovenije v RH
Alagovićeva 30, 10 000 Zagreb, RH
Veleposlanica: dr. Smiljana Knez
Konzularni oddelek, uradne ure:
ponedeljek od 9.00 do 12.00
sreda od 9.00 do 12.00 in od 14.00 do 16.00
petek od 9.00 do 12.00
tel.: +385 1 63 11 014, +385 1 63 11 015
faks: +385 1 46 80 387
el. pošta: vzg@gov.si
spletna stran: http://sloembassy.zagreb@gov.si

Državljanom RS je v nujnih primerih zagotovljen
kontakt z dežurnim diplomatom:
med tednom: od 16.30 ure konec tedna in med
prazniki: 24 ur
tel.: +385 98 462 666

Generalni konzulat RS, Split
Častni konzul Branko Roglič
tel./faks: +385 21 389 224
el. pošta:
generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr
uradne ure: ponedeljek–petek od 9.00 do 13.00

Letošnjemu jubileju, sedemdesetletnici delovanja KPD Bazovica, so posvečeni vsi dogodki v društvu, v tej številki spremljamo tiste, ki so se zvrstili ob koncu kulturne sezone in poleti. Rubriko Iz društva napoveduje obisk mladinske skupine v Sloveniji, sledijo dogodki v društvu, ki je gostilo več obiskov, od delegacije Sveta za narodne manjšine RH in skupine sindikata slovenskega ministrstva za izobraževanje, znanost in šport do srečanja predstavnikov Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu s slovenskimi društvi na Hrvaškem na temo sofinanciranja iz državnih in evropskih virov ter petdnevne delavnice z najmlajšimi, imenovane Poletje v Bazovici. Spremljamo tudi razstave, posebej odmevna je bila o Zdenku Sili, ki jo je popestrilo zanimivo predavanje o tem reškem arhitektu, v društvu se je tudi letos predstavila likovna skupina *Plavo svjetlo*, na Kastvu pa samostojno reški umetniški fotograf Istog Žorž. Skupine društva so gostovale na več srečanjih, MePZ pod vodstvom Zorana Badjuka na koncertu zamejskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični in dan pozneje na tamkajšnjem velikem pevskem srečanju, pa tudi na prireditvi *Naš kanat je lip* v Poreču; dramska skupina se je udeležila festivala ljubiteljskih gledališč iz zamejstva v Mavhinjah pri Trstu in za uspešen nastop prejela celo prvo nagrado, folklorna skupina pa je zaplesala na srečanju Dobrodošli doma v Rakičanu, kar je bila tudi priložnost za srečanje s številnimi rojaki od blizu in daleč. Udeležili smo se tudi sestanka v okviru projekta AThEME in obiskali skrbno pripravljeno prisrčno prireditev malčkov v vrtcu Bulevard, kjer potekajo Igralne urice v slovenščini, obenem s prizadevanjem za uvedbo celodnevne programa, o čemer je tekla beseda tudi na sestanku z vodstvom vrtcev, tema pa je bila med drugim aktualna tudi na seji obeh slovenskih manjšinskih svetov. Omenjamo tudi živahno dejavnost planinske skupine, ki za svojo prizadevnost prejema tudi priznanja, ter skupni izlet v Kekčevo deželo učencev dveh osnovnih šol, Pečine in Kozala, ki imata na urniku slovenščino. Spominjamo se nedavno preminulega rojaka Slavka Arbitra, dolgoletnega in izjemno prizadevnega člana društva, ki smo mu namenili tudi tokratni Literarni kutiček, medtem ko rubrika Si-T spremlja delo Sveta za narodne manjšine RH, prizadevanja veleposlanice RS v RH dr. Smiljane Knez za slovenski lektorat na Reki, deseto obletnico in načrtovano vzorčno kmetijo društva Gorski kotar, ohranjanje goranskih običajev in čezmejni projekt Health, sodelavka Dragica Jaksetić pa se tokrat sprašuje, zakaj EU ne izumi programa Interreg Slo-Hr tudi za naše politike. Rubrika Srečanja pa gosti člana društva, ki sta od malega v Slovenskem domu in se spominjata tudi nekdanjih nastopov. Ob jubileju društva velja omeniti, da pomembno obletnico praznuje tudi krovna organizacija, ustanovljena prav na Reki leta 1992. O tem in osrednji proslavi društva, ki bo 18. novembra v Hrvaškem kulturnem domu na Sušaku, pa več v prihodnji, praznično obarvani številki. Vabljeni! ■ Uredništvo

Uvodnik

OBVESTILO
Slovenščina v vrtcu

Jeseni igralne urice, 2018 morda celodnevni program
Obveščamo zainteresirane starše, da lahko v vseh vrtcih na Reki, ki delujejo v okviru javne vzgojno-izobraževalne ustanove Otroški vrtec Reka, izrazijo željo po uvrstitvi svojega otroka v program učenja slovenščine. To pravico narodnim manjšinam zagotavlja zakonodaja RH na vseh vzgojno-izobraževalnih ravneh, tudi predšolski.
Obenem rojake obveščamo, da se v reškem vrtcu Bulevard jeseni nadaljujejo igralne urice v slovenščini, namenjene tudi malčkom iz drugih vrtcev. Na programu so dvakrat na teden v popoldanskih urah, vodja je vzgojiteljica Laureta Španjol, informacije v tajništvu KPD Bazovica po elektronski pošti ali v uradnih urah na tel. +385 (0)51 215 406.
Vabljene vzgojiteljice z znanjem slovenščine
Igralne urice kot prvi krajši program v slovenščini na predšolski ravni na Hrvaškem so se v reškem vrtcu Bulevard začele marca letos. Spodbudile naj bi zanimanje za učenje jezika med najmlajšimi in pripravo celodnevne programa za prihodnje leto, če bo

prijavljenih dovolj otrok in zagotovljene ustrezne kadrovske razmere. Zato k sodelovanju vabljene vzgojiteljice z znanjem slovenščine, informacije v tajništvu KPD Bazovica po elektronski pošti ali v uradnih urah na tel. +385 (0)51 215 406.

Laureta Španjol z malčki. Foto: Marjana Mirković

6.–7. maj, Maribor in Pohorje

Spoznajmo Slovenijo

Pred spomenikom
Antonu Martinu
Slomšku. Arhiv
skupine.

Kam? Kdaj? Večno vprašanje mladinske skupine. Z idejo, da bi si ogledali rojstno mesto tajnice društva, Eve Ciglar, so se podali na pot v drugo največje slovensko mesto, Maribor. Po postanku na turistični kmetiji v Zgornji Kungoti v zelenem okolju in s simbolom, srčasto cesto med vinogradi, so nadaljevali pot proti Mariboru. Ogled so začeli prav v središču mesta, na Rotovškem in Glavnem trgu, kjer je kužno znamenje. V 17. stoletju se je v mestu pojavila kuga, zaradi katere je umrla tretjina prebivalstva. V zahvalo za konec kuge so meščani leta 1681 postavili kužno znamenje, steber s podobo Marije, in ga v 18. stoletju nadomestili z današnjim, ki je delo **Jožefa Štrauba**. Okoli kipa Matere božje je razvrščenih šest svetnikov, priprošnjikov zoper kugo, in to je eden izmed pomembnejših mariborskih spomenikov. Na trgu je tudi Mestna hiša, Rotovž, z zanimivo zgodbo o stolpiču s čebulasto streho, ki ga gradbeni mojster, menda jezen zaradi premajhnega plačila, nalašč ni zgradil v sredini. Mladi so si ogledali še najstarejši del mesta, Lent, pa grad, Židovski trg in Trg generala Maistra ter se sprehodili ob obrežju Drave vse do znamenite Hiše stare trte. Tam so

lahko okusili vrhunska štajerska vina. Zanimivost Maribora in okolice je tudi tradicionalni izbor mariborske vinske kraljice; za mlada dekleta je to priložnost, da pokažejo vinogradniške veščine, prejmejo priznanje za svoj trud in ponesejo v javnost dober glas o družinski kleti. Sledil je krajši počitek in v dobri družbi so v lokalni piceriji preživeli prijeten večer. Posebej jih je presenetilo pestro in bogato nočno življenje ter zanimiva tradicija dekliščin: nevesta s prijateljicami pohaja po mestu in mimoidočim v zameno za denarni prispevek ponuja alkohol in lizike, zatem pa si vedra ženska družina privoščijo zabavo po mestu.

Naslednji dan izleta je potekal v nekoliko mirnejšem razpoloženju in zelenem okolju: z žičnico na Pohorje, kjer se z znanega smučišča odpira lep razgled na mesto. Na priporočilo Eve Ciglar so obiskali planinski dom pod Tojzlovim vrhom s prijetnim in gostoljubnim osebjem. Vsi so soglašali, da Štajerci delajo odlično vino, več steklenic pa je romalo tudi na Reko. Polni novih spoznanj in navdušeni nad Mariborom so vsi udeleženci izleta soglašali, da bi vsekaror veljalo ponoviti obisk. Vsem, ki tam še niso bili, toplo priporočajo obisk Maribora, preostalim pa, da jih še naprej spremljajo v Sopotjih – kajti kdo ve, kam jih bo pot zanesla v prihodnje.

■ Ivona Novaković, prevod Marjana Mirković

ga gospodarskega sodelovanja njihove generacije. Na srečanju so sodelovali tudi štirje predstavniki iz Hrvaške, med njimi v imenu mladih iz zamejstva Ivor Turčin, ki je poleg avtorja Matije Srbića, v čigar delovni skupini sodeluje, predstavil zelo uspešen start up izdelek Juvo Home Friend, namenjen varstvu otrok v stanovanju. Natali Iskra

15. maj, Slovenski dom KPD Bazovica

Obisk delegacije vladnih teles

Svet za narodne manjšine RH in Urad Vlade RH za človekove pravice in pravice narodnih manjšin sta na Reki organizirala srečanje s predstavniki slovenske in češke narodne manjšine v Primorsko-goranski županiji. Vodilna člana obeh teles, dr. Aleksandar Tolnauer in v. d. ravnatelj Branko Sočanec, ter njegova pomočnica Bahrija Sejfić so ob tej priložnosti spregovorili o svoji dejavnosti in boljšem uresničevanju manjšinskih pravic na Hrvaškem.

V KPD Bazovica so jih z bogatim delovanjem društva, obeh svetov in enote INV-ja seznanili predsednik in tajnica KPD Bazovica Zvonimir Stipetić in Eva Ciglar, predsednik Sveta slovenske narodne manj-

Vasja Simonič, gostje
in Zvonimir Stipetić.
Foto: Anita Hromin

šine (SNM) Primorsko-goranske županije Vasja Simonič, predsednik in podpredsednica Sveta SNM Mesta Reka Boris Rejec in Anita Hromin ter v imenu INV-ja dr. Barbara Riman. Več: www.nacionalne-manjine.info ■ Marjana Mirković

16. maj, Slovenski dom KPD Bazovica

Zdenko Sila, predavanje in razstava

Kot so Sopotja že objavila, se je KPD Bazovica letos vključila v projekt Sila, zamisel skupine reških arhitektov, urbanistov, umetnostnih zgodovinarjev in dedičev, da ob dvajsetletnici smrti priznanega urbanista in arhitekta Zdenka Sile (1915, Praga–Reka, 1997) na podlagi ohranjene bogate zapuščine z dokumenti, pismi, fotografijami in slikami spomnijo na njegovo dragoceno delo in prispevek k razvoju Reke pa tudi širše.

Zdenko Sila, po očetu slovenskega rodu, je bil med študijem arhitekture v Ljubljani v razredu slavnega arhitekta Jožeta Plečnika in je tudi edini njegov učenec na Hrvaškem, ki je delal kot urbanist. V okviru projekta *Sila* je ob koncu lanskega leta v antikvariatu Ex libris o Zdenku Sili spregovoril reški arhitekt Vladi Bralić, spomladi sta bili v reškem mestnem muzeju in galeriji Principij organizirani razstavi akvarelov in fotografij, sledila pa je še razstava akvarelov v KPD Bazovica. Pripravila jo je mag. Daina Glavočić, tudi avtorica bogatega in lepo oblikovanega kataloga (delo Branka Lenića). Ob odprtju je kulturni program, letos posvečen sedemdesetletnici društva, izpolnil nastop

Vladi Bralić.
Foto: Istog Žorž

mešanega pevskega zbora pod vodstvom Zorana Badjuka, skupine, ki praznuje enak jubilej. Sledilo je izjemno zanimivo predavanje Vladija Bralića o življenju in delu Zdenka Sile. Zanj in celoten večer nasploh je društvo prejelo več pohval in čestitk z željo po organizaciji podobnih dogodkov tudi v prihodnje.

Razstava akvarelov, ki so nastali še v mladeniškem obdobju Zdenka Sile in kažejo, da je pri desetih letih kot učenec četrtega razreda osnovne šole že ustvaril organizirane risbe čvrstih kontur in urejene vsebine, bo jeseni na ogled tudi v Slovenskem domu v Zagrebu, v okviru Plečnikovega leta in že izdane publikacije Polone Jurinić, ki govori o Plečniku na Hrvaškem. Reški projekt *Sila* pa se bo predvidoma nadaljeval s pripravo monografije o Zdenku Sili in ureditvijo njegovega groba na pokopališču Trsat. ■ Marjana Mirković

9.-10. maj, Hotel Habakuk, Maribor

Konferenca Podim, start up Alpe-Adria za zamejske Slovence

Mladi udeleženci
srečanja. Arhiv
skupine.

Vokviru konference o zagonskih podjetjih PODIM 2017 so letos prvič priredili tudi brezplačno prePODIM start up šolo za mlade iz Italije, Avstrije, Madžarske in Hrvaške, kar je v sklopu

projekta *Start up Alpe-Adria za zamejske Slovence* podprl tudi Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in v svetu. Pobudnik povezovanja mladih zamejcev s slovenskim start-up ekosistemom je bil IRP – Inštitut za raziskovanje podjetništva (IRP) iz Maribora, partnerji pri organizaciji sodelovanja mladih zamejcev na podjetniški konferenci pa Slovensko deželno gospodarsko združenje (SGDZ) in Slovenski raziskovalni inštitut (SLORI) iz Trsta, Slovenska gospodarska zveza (SGZ) iz Celovca, Razvojna agencija Slovenska krajina iz Monoštra in društvo EU korak z Reke. Namen je bil prepoznati in spodbuditi mlade podjetniške talente v zamejstvu in jih povezati z obstoječimi in novimi, posebej zanje oblikovanimi programi, ki temeljijo predvsem na krepitvi čezmejne-

18. maj, Slovenski dom KPD Bazovica Slovenščina v reških vrtcih

Pobuda za vrtec gre dalje. Foto: Marjana Mirković

V KPD Bazovica je potekalo srečanje z ravnateljico reških vrtcev, Davorko Guštin, in svetovalko za predšolsko vzgojo v mestnem oddelku za vzgojo in šolstvo, Teo Mičič. Sestanka so se udeležili tudi predsednika slovenskih manjšinskih svetov na mestni in županijski ravni, Boris Rejec in Vasja Simonič, vodja reške enote INV-ja dr. Barbara Riman ter predsednik in tajnica KPD Bazovica, Zvonimir Stipetič in Eva Ciglar.

Kot so Sopotja že objavila, se je v reškem vrtcu Bulevard marca letos začel krajši program slovenščine, igralne urice, v katere je veliko truda in dobre volje vložila prizadevna vzgojiteljica Laureta Španjol. Ta program se – čeprav ni najprimernejša rešitev niti za starše niti za otroke, ker poteka dvakrat na teden po eno uro v popoldanskem času – nadaljuje tudi jeseni. Spremembe pa v reške vrtce prinaša nova reorganizacija. Na to je na sestanku

26. maj, Slovenski dom KD Bazovica

Obisk v okviru sindikalnega izleta MIZŠ RS

V okviru sindikalnega izleta na Kvarner je skupina več desetih zaposlenih na ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) obiskala KPD Bazovica. Dobrodoščilo v imenu društva jim je izrekla tajnica Eva Ciglar, na kratko povzela večletno dejavnost, omenila, da je letošnje leto jubilejno in ob koncu spregovorila o današnjih aktivnostih. Urednica Sopotij je okvirno predstavila organiziranost slovenske skupnosti na Hrvaškem, vodja enote INV-ja dr. Barbara Riman pa zanimiv vpogled v njeno preteklost. V imenu obiskovalcev se je za pester program in izkazano gostoljubje društvu in sodelujočim zahvalil Roman Maurice Gruden iz Službe MIZŠ za mednarodno sodelovanje in evropske zadeve.

Obiskovalci so si po ogledu poslopja Slovenskega doma (1883) – njegov lastnik je bil Milan Gorup, sin znanega reškega podjetnika, takrat najbogatejšega Slovenca Josipa Gorupa – peš odpravili proti mestu in se mimogrede seznanili z delom slovenskih sledi iz reške zgodovine, zabeleženih med drugim v študiji *Fluminensia Slovenica* avtorja dr. Irvina Lukežiča. Vodila jih je uredni-

Za spomin. Arhiv KPD Bazovica.

posebej opozorila Davorka Guštin in poudarila, da glede krajšega programa slovenščine ni težav, upa, da se bo ta okrepil in postal podlaga za uvedbo celodnevne programa, zanj pa je poleg verificiranega programa, ki bo predvidoma pripravljen, treba zagotoviti tudi organizacijske in kadrovske razmere ter zadostno skupino otrok. Aktualni vprašanja sta predvsem dve vzgojiteljici (vzgojitelja) z znanjem slovenščine, ki ju je treba zagotoviti, in število prijavljenih otrok. V prizadevanja za slednje se bo, kot je rečeno na sestanku, vključilo tudi društvo, z informacijami in objavo na spletu ter obveščanjem svojega članstva v glasilu in na prireditvah, ustrezni letaki pa bodo na voljo tudi v vrtcih. V razpravo se je posebej dejavno in zainteresirano vključila dr. Barbara Riman, saj njeni trije sinovi pomenijo polovico sedanje skupine igralnih uric, in kot je povedala, pobudo za uvedbo vrtca v slovenščini podpira tudi pristojno hrvaško ministrstvo. ■ Marjana Mirković

ca, najprej mimo nekdanje Gorupove vile, danes onkološkega oddelka v okviru bližnjega reškega KBC-ja, zatem Gorupovih hiš za najemniška stanovanja, pa železniške postaje, ki so jo pomagali graditi podjetniki slovenskih korenin, avtobusne postaje z zgradbo, nekdanj v lasti trgovca Kremeška, poslopja državne administracije, nekdanjega hotela *Europe* s ploščo Josipu Gorupu, pa še po Korzu, kjer je stanoval režiser Rade Pregarc, mimo županijskega poslopja, nekdanjega hotela Royal z razkošno trgovino lastnika Ravšela, pa bližnje stolnice, kjer so do šestdesetih let prejšnjega stoletja potekale maše v slovenščini, nato do gledališča HNK Ivana pl. Zajca, v katerem je soustvarjala vrsta slovenskih umetnikov, dveh Gorupovih stanovanjskih poslopj in paviljonov mestne tržnice, zgrajenih po projektu inženirja slovenskega rodu. Zadnja točka ogleda, znamenita ladja Galeb še znamenitejšega rojaka Josipa Broza Tita, ki zasedrana v neposredni bližini gledališča čaka na obnovo, zaradi utrujenosti obiskovalcev za ogled za večino ni več prišla v poštev. Ostal je le čas za kosilo in pred vrnitvijo domov še vožnja do Opatije.

■ Marjana Mirković

31. maj, Vila Vipolže, Goriška brda

Slovenska podjetnost kroži prek meja

Dvodnevna konferenca Slovenska podjetnost kroži prek meja je že tradicionalni dogodek, ki ga Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu prireja z namenom spodbuditi gospodarsko povezovanje Slovenije s slovenskimi gospodarstveniki v zamejstvu in po svetu. Konferenca, letos že devete zapored, so se v rekordnem številu udeležili podjetniki iz 12 evropskih držav ter predstavniki zamejskih gospodarskih organizacij, slovenskih poslovnih klubov iz zamejstva in po svetu, predstavniki slovenskih razvojnih organizacij ter pristojnih gospodarskih ustanov.

2.–4. junij, Poreč

Naš kanat je lip

Na letošnjem, že 45. zaporednem srečanju ljubiteljskih pevskih zborov je znova sodeloval tudi MePZ KPD Bazovica pod vodstvom Zorana Badjuka. Prireditve vsa leta priteguje zbor, ki si prizadevajo prispevati tudi k izražanju lepote istrsko-primorske ljudske glasbe, prelite v umetniško delo. Temelji avtohtone istrske glasbene lestvice, ki je pod zaščito organizacije Unesco, so bili v zborovsko pesem vtakani še pred desetletji in to srečanje jih – z bogatenjem glasbene literature Istre in Hrvaške – ohranja in razvija. V štirih desetletjih in pol je tako nastalo 360 skladb, izdanih je bilo 28 zbirk in monografij, začel pa se je tudi bienalni natečaj za skladanje novih pesmi. *Naš kanat je lip* tako spada med pomembne in najstarejše istrske prireditve. Letošnja je bila mednarodna, prijavilo se je 19 zborov iz Istre in Primorsko-gor-

5. junij, Slovenski dom KPD Bazovica

Delovno srečanje s slovenskimi društvi na Hrvaškem

V KPD Bazovica je potekalo delovno srečanje, namenjeno medsebojnemu sodelovanju in spodbujanju financiranja dejavnosti slovenskih društev na Hrvaškem iz državnih in evropskih virov. Beseda je tekla tudi o vključevanju in povezovanju mladih v društvih ter sodelovanju z društvom za razvoj civilne družbe EU korak in Inštitutom za narodnostna vprašanja (INV) iz Ljubljane.

Društvo EU korak je predstavilo možnosti za mednarodno sodelovanje v okviru

Natali Iskra in Eva Ciglar z eno izmed udeleženk srečanja. (z desne). Arhiv društva.

Iz Hrvaške sta Natali Iskra in Goran Berič na srečanju predstavila reško društvo EU korak in Klub slovenskih in hrvaških poslovnežev iz Zagreba, dejavnosti obeh pa so usmerjene tudi v krepitev medsebojnih stikov s sodelujočimi na konferenci. Navzoči sta bili tudi predstavnici dveh slovenskih kulturnih društev, tajnici KPD Bazovica in SKD Istra iz Pulja, Eva Ciglar in Vesna Vukšinić Zmaić. ■ Natali Iskra

Uspešen nastop tudi v Poreču. Arhiv KPD Bazovica.

nske županije ter Avstrije, Italije in Slovenije. MePZ KPD Bazovica je nastopil drugega dne prireditve, v Evfrazijevi baziliki, skupaj z zbori *Vrelo* iz Fužin, Saengerrunde Scheifling iz Avstrije ter Carillon in Matko Brajša Rašan iz Pulja, vokalno skupino Karina iz Kozine in mladinskim pevskim zborom Lira z Reke, večer pa je popestril še nastop otroškega zbora Umetniške šole Poreč. Kot je poudarila pevka MePZ KPD Bazovica Eva Ciglar, je bilo še posebej slovesno, ko je skupnemu nastopu vseh sodelujočih z istrsko himno *Krasna zemljo, Istro mila* – ta je postala zaščitna pesem srečanja – dirigiral Zoran Badjuk.

Več: www.parentium.com

Del zadovoljnih udeležencev. Arhiv društva EU korak.

dveh organizacij, Mladina evropskih narodnosti, YEN (Youth of European Nationalities), in Unija evropskih narodnosti, FUEN (Federal Union of European Nationalities), ter pobude eRegion. Vodja reške enote INV-ja dr. Barbara Riman pa je spregovorila o sodelovanju te ustanove s slovenskimi društvi na Hrvaškem in možnostih za vključitev v načrtovane projekte. V razpravi, ki je sledila, je ustanovitelj in predsednik KPD Snežnik iz Lovrana Vasja Simonič med drugim menil, da za delo slovenskih kulturnih društev projektno financiranje ni primerno, glede vključevanja mladih pa opozoril, da je za to nujno treba sprejeti ustrezno strategijo.

Pobudo za srečanje sta dala Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu ter društvo EU korak, ki ga je ocenilo za uspešno, saj so se ga udeležili tudi predstavniki Zveze slovenskih društev na Hrvaškem ter društev iz Zagreba, Umaga, Buzeta, Pulja, Lovrana, Gorskega kotarja in Reke ter INV-ja. **Marjana Mirković**

8. junij, Slovenski dom KPD Bazovica

Plavo svetlo, likovna razstava

Z razstave. Foto: Iva Mušanović

V društvu se že več let zapored z razstavami predstavlja likovna skupina Društva železničarjev slikarjev, ustanovljena pred dvajsetimi leti, ki šteje trideset članov, izključno zaposlenih in upokoјencev Hrvaških železnic. Člani prihajajo iz različnih krajev Hrvaške, od Zagreba z okolico, Siska, Koprivnice, Varaždina, Osijeka, Knina Splita in Reke. Skupina se je predstavila na več kot petdesetih skupnih razstavah na Hrvaškem in tudi tujini, v Franciji, Italiji, Nemčiji, Belgiji, Češki in na Madžarskem.

9.–22. junij, Galerija sv. Trojice, Kastav

Istog Žorž: Kastav, razstava fotografij

Ena izmed razstavljenih fotografij. Foto: Istog Žorž

Umetniški fotograf Istog Žorž, ki je bil tudi mentor fotografske skupine KPD Bazovica, je svojemu bogatemu dolgoletnemu opusu, predstavljenem na več kot štiristo skupnih in

Rzstavo je odprl koordinator kulturnih dejavnosti v KPD Bazovica Vitomir Vitaz, o sodelujočih umetnikih in njihovem ustvarjanju pa je spregovoril podpredsednik Josip Mušanović.

Skupino vodi Iva Mušanović, v njej pa sodelujejo tudi rojakinje. Po njenih besedah so se tokrat predstavili z deli na temo Avtoportret. A ne v klasičnem smislu, temveč so z različnimi tehnikami, kot so assemblage, kolaž, akril na platnu in skulptura, raziskovali svoje občutke, spomine in notranji "jaz". Predstavili so se avtorji Paoli Babić, Marija Gušić, Marija Jambrošić, Savinka Kaštelan, Viviana Martinić, Josip Mušanović, Ines Stojić, Lidija Šahini in vodja likovne skupine Iva Mušanović.

petdeset samostojnih razstav dodal novo, samostojno razstavo fotografij z naslovom Kastav. Organizirana je bila v okviru prireditve Kastavsko kulturno leto (KKL) in kustos razstave Marko Badurina je ob tej priložnosti v vabilu med drugim zapisal, da se avtor po enaindvajsetih letih vrača in znova samostojno predstavlja v tem slikovitem mestecu nad Reko. Fotografije, nastale na njegovih ulicah in v okolici, zaznavajo lepoto arhitekture, vizure in stalnih sprememb, vešče zajeto v kader vsake posamezne fotografije, z detajli v prostoru in Žorževim svojstvenim upodabljanjem. Avtor v svojem kadru kombinira mimoidoče, arhitekturo in spremembe v času. Zdi se, da je na vsaki fotografiji Kastav drugačen, nekako brezčasen. ... Spoznavamo Kastav in njegovo, v vsakdanu prezrto lepoto, je med drugim še zapisal Marko Badurina.

Marjana Mirković

24.–25. junij, Šentvid pri Stični

Tabor slovenskih pevskih zborov

MePZ KPD Bazovica pod vodstvom Zorana Badjuka je tudi letos sodeloval na pevskem srečanju v Šentvidu pri Stični. Pred osrednjo nedeljsko prireditvijo se je zvrstil sprevod sodelujočih pevskih zborov, mešanih, ženskih in moških, po slavnostnem nagovoru organizatorja, direktorja republiškega javnega sklada za kulturne dejavnosti Marka Repnika, je v nastopu stotih pevskih zborov skupaj zapelo več kot 1500 pevcev, med njimi tudi devet slovenskih pevskih zborov iz tujine.

V dobro uro trajajočem sporedu so sodelujoči pevski zbori odpeli 20 pesmi, nekaj brez spremljave oziroma a capella, nekaj ob spremljavi Policijskega orkestra RS pod vodstvom dirigenta Igorja Švare in eno pesem ob spremljavi orgličarja.

Pomen tabora, ki se ga je do zdaj skupaj udeležilo več kot 150.000 pevcev, je zaradi ohranjanja izročila slovenske pesmi, zborovskega petja in njune popularizacije

Vsakoletni sprevod. Arhiv KPD Bazovica.

izjemno, obenem pa gre za največjo strokovno spremljano prireditev slovenskega ljubiteljskega petja, ki vse bolj prevzema državni značaj. Letošnja prireditev je bila posvečena slovenski ljudski pesmi, v dveh sklopih, ki se dotikata največjih slovenskih travm, vojne in pijančevanja, sicer pa je tabor potekal pod geslom Veselje je pri nas. MePZ KPD Bazovica je tudi tokrat – in po oceni pevke Eve Ciglar izjemno uspešno – nastopil na predvečer tabora, na koncertu zamejskih pevskih zborov.

22. junij, Mavhinje

Festival ljubiteljskih dramskih skupin: 1. nagrada za naše "glumce"!

Desetčlanska dramska skupina KPD Bazovica, ki jo sestavlja sedem živahnih igralcev, dva pridna tehnična mojstra in odlični režiser Serđ Dlačić, se je pred odhodom v Mavhinje že jutraj sestala na vrtu Slovenskega doma. Ob kavi smo se dogovorili še o zadnjih podrobnostih in v avtobus zložili kulise, tehniko, rekvizite in kostume. Če se spomnite ene prvih elektronskih igrice tetris, potem si zagotovo znate predstavljati, kako je videti izurjeno zlaganje kosov opreme v prtljažnik mini avtobusa, kar po večini nase prevzame kavalirski moški del ekipe. Da ne bi izgubljali dragocene časa, smo vroče poletno dopoldne izkoristili tako, da smo se odpravili proti središču Reke in na samem lukobranu Molo longo izkricali vso opremo za predstavo ter posneli nekaj fotografij z edinstvenim razgledom na mesto in morje v ozadju, katerih avtorica je Dubravka Djanić, članica fotografske skupine KPD Bazovica. Namen fotografiranja je izid spominskega koledarja ob letošnjem jubileju društva. Ponovno smo izvedli "hitri tetris" in že smo se peljali proti Sloveniji. Skozi Slovenijo. V Italijo. Natančneje v prikupno vas Mavhinje blizu Trsta. Športno-kulturno društvo Cerovlje Mavhinje je na tamkajšnjem trgu že dvanajstič pri-

Iz predstave. Foto: Andrej Mohar.

redilo tradicionalni Festival amaterskih dramskih skupin, na katerem se predstavijo po večini skupine slovenske narodne manjšine v Italiji, festivala pa smo se letos udeležili tudi Slovenci z Reke in s Koroškega. Devetdnevni festival se je začel v sredo, 21. 6., in na njem je nastopilo 19 skupin. Prispeli smo dovolj zgodaj, da smo v miru pripravili sceno in preizkusili tehniko, se orientirali na odru in se zbrali za nastop. Prijazni domačini so nas toplo sprejeli in popoldne smo uživali v ogledu otroške dramske igrice v slovenščini. Večer, ki se je začel spuščati nad trgom, je naznanjal začetek naše dobro sprejete komedije zmešnjav Daria Foja, kjer so vloge v dinamični predstavi Niti tat ne more pošteno krasti igralcem pisane na kožo. Po več kot desetih ponovitvah se vedno znova v svojih vlogah počutimo dobro, kar na odru med nami ustvari posebno energijo. Po predstavi smo bili zadovoljni, uspelo pa nam je navdušiti tudi občinstvo, kar nam pomeni največ. A tu se zgodba ne konča! Po festivalu smo prejeli novico iz Mavhinj, da s predstavo nismo navdušili le publike, marveč tudi ocenjevalno komisijo, po mnenju katere smo zmagovalci mavhinjskega festivala amaterskih dramskih skupin. Priznavamo, s to predstavo nismo bili samo zadovoljni. Srečni in ponosni smo! **Eva Ciglar**

28. junij, Filozofska fakulteta, Reka

ATHEME

Prispevek predstavila tudi dr. Barbara Riman. Foto: Marjana Mirković

Reška filozofska fakulteta kot edina na Hrvaškem sodeluje v petletnem evropskem znanstveno-raziskovalnem projektu AThEME (Advancing the European Multilingual Experience), v katerega je vključenih 17 ustanov iz osmih evropskih držav, v Sloveniji je to novogoriška univerza. Projekt se ukvarja z raziskovanjem jezikovnih, kognitivnih in družbenih vidikov večjezičnosti v Evropi na ravni posameznika, skupine in družbe v celoti ter skuša ponuditi podporo pri oceni evropske politike na področjih, kot sta izobraževanje in zdravstvo, za cilj pa si postavlja tudi seznanjanje ljudi s prednostmi večjezičnosti. Med drugim raziskuje tudi regionalne in manjšinske jezike v Evropi in hrvaški del projekta v tem okviru proučuje uporabo fimumanskega narečja in stališča do njegovega sprejemanja na Reki. Kot je v pogovoru med drugim poudarila vodja projekta dr. Tihana Kraš, se zavedajo, da se na Reki govorijo tudi drugi manjšinski jeziki in da bi bilo potrebno delo tudi za njihovo ohranitev.

28. junij, Vrtec Bulevard, Reka

Igralne urice, zaključna prireditev

Prisrčen nastop. Foto: Marjana Mirković

Vodja Igralnih uric v slovenščini, vzgojiteljica Laureta Španjol, je v sodelovanju z vzgojiteljico Marino Bubnić poskrbela še za eno nadvse prisrčno prireditev v vrtcu. Z malčki je predstavila nastop v slovenščini, s katerim so staršem lepo pokazali, česa vsega so se naučili, z njimi je zaplesala in zapela, ob koncu pa so obiskovalci kot prijetno presenečenje prejeli še lično knjižico, ki sta jo z Marino Bubnić skrbno pripravili kot izvrstno popotnico za poletje. V njej sta povzeli kronološki in vsebinski potek uric, dodali besedila pesmi in pravljice, skupaj s fotografijami in notnimi zapisi, da se naučeno ne pozabi in obenem spodbudi dedke in babice, da spregovorijo ali zapojejo po slovensko. Zapisali sta tudi, da se zahvalujeta vsem, ki so ju opogumljali in podprli Igralne urice: vodstvu Otroškega vrtca Reka in ravnateljici Davorki Guštin, vodji področnega vrtca Sušak Mileni Vuletić in strokovni skupini, predsedniku Sveta slovenske narodne manjšine (SNM)

V okviru tega projekta je na reški filozofski fakulteti lani potekala tudi raziskava z naslovom Izzivi uresničevanja večjezičnosti politike na Hrvaškem. Kot pripadnica slovenske narodne manjšine je v njej sodelovala podpredsednica KPD Bazovica dr. Jasmina Dlačić in pri tem opozorila na (ne)uresničevanje ključnih mednarodnih dokumentov s področja varstva manjšin na Hrvaškem, tudi kar zadeva slovensko skupnost.

Na letošnjem, tretjem srečanju v okviru projekta pa sta med drugimi sodelovali tudi vodja reške enote INV-ja dr. Barbara Riman – s prispevkom Revitalizacija in ohranitev slovenskega jezika na Hrvaškem je opozorila tudi na nujno ozaveščanje za njegovo ohranitev – in učiteljica slovenščine na reški OŠ Pečine in matuljski OŠ Dr. Andrije Mohorovičiča Andrea Šlosar, ki je v skupnem pedagoškem prispevku z naslovom *Raziskujmo, berimo in pogovarjajmo se brez meja* poudarila možnosti učencev teh šol.

Marjana Mirković

Mesta Reka Borisu Rejcu, urednici in staršem. V upanju, da se bodo urice nadaljevale jeseni, sta navzočim zaželeli dolgo in toplo poletje z veliko smeha.

V imenu slovenske skupnosti sta se vzgojiteljicama zahvalila Boris Rejec in dr. Barbara Riman, ona obenem tudi kot mati treh sinov, ki so s še tremi malčki obiskovali igralne urice.

Skupinica Igralnih uric je nastopila tudi na skupni slovesnosti vrtca 8. junija in skupaj s preostalimi vrtničkarji po svoje zaželela srečo vsem, ki so se ob tej priložnosti poslovili od vrtca zaradi odhoda v šolo.

Igralne urice kot prvi krajši program v slovenščini na predšolski ravni na Hrvaškem so se začele marca letos, nadaljevale se bodo predvidoma jeseni. Spodbudile naj bi zanimanje za učenje jezika med najmlajšimi in pripravo celodnevne programa, ki poleg zadostnega števila otrok zahteva še zagotovitev kadra (dve vzgojiteljici); v ta prizadevanja sta vključena tudi slovenski manjšinski svet na mestni ravni in KPD Bazovica. Obvestilo o Igralnih uricah je objavljeno tudi na spletni strani ustanove Otroški vrtec Reka rivratici.hr.

Marjana Mirković

6. julij, DZ RS, Ljubljana

Vseslovensko srečanje

Na vseslovenskem srečanju v veliki dvorani državnega zbora je navzoče uvodoma nagovoril predsednik DZ dr. Milan Brglez, sledil je govor ministra, pristojnega za Slovence v zamejstvu in po svetu, Gorazda Žmavca, sklepna beseda pa je pripadla predsedniku Komisije DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, Ivanu Hršaku. Po kratkem glasbenem vložku so se začele razprave povabljenih govorcev. Na srečanje smo vsako leto vabljeni predstavniki iz zamejstva in sveta, ki poznamo problematiko slovenske manjšine v državi, v kateri živimo. Ob pozivu dobimo možnost, da srečanje sooblikujemo z desetminutnim govorom na temo, ki se je letos glasila Slovenec/-ka sem in nam je, sestavljalcem govora, po-

Eva Ciglar, dr. Jasmina Dlačić in Natali Iskra. Arhiv KPD Bazovica.

7.–9. julij, Rakičan pri Murski Soboti
Dobrodošli doma

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu vsako leto organizira prireditev Dobrodošli doma, ki so se je letos poleg predstavnikov vodstva KPD Bazovica in folklorne skupine s harmonikarjem udeležili tudi predstavniki obeh svetov, na mestni in županijski ravni, ter podpredsednica društva EU korak, ki se je pred začetkom kulturnega programa udeležila srečanja gospodarstvenikov, svoj obisk pa izkoristila tudi za pogovor s kandidati za prostovoljce za načrtovano delavnico za najmlajše, Poletje v Bazovici. Vse niti dogodka je za udeležence z Reke organizacijsko in drugače povezala tajnica KPD Bazovica, Eva Ciglar.

Tridnevna prireditev se je začela z dogajanjem na treh prizoriščih po Murski Soboti, osrednji dogodek pa je bil v soboto, z začetkom ob 17. uri, čeprav je bilo tudi pred tem veselo, barvito, dišeče in okusno. Tretji dan je bil namenjen vodenemu ogledu mesta.

nudila možnosti za predstavitev različnih pogledov na občutenje in izražanje narodne zavesti Slovencev v tujini, zato smo govoru nadeli naslov Narodna zavest doma in v tujini. Govorki sva bili podpredsednica in tajnica KPD Bazovica, dr. Jasmina Dlačić in Eva Ciglar, srečanja pa se je kot opazovalka udeležila tudi podpredsednica društva EU korak, Natali Iskra. Želeli sva predstaviti, kako se društvo, ki svojo tradicijo ohranja že častitljivih 70 let, trudi krepiti slovensko identiteto s kulturo, tradicijo, jezikom in običaji. Ob delu se imamo priložnost seznaniti z izkušnjami in razlikami med občutki pripadnosti tistih, ki so se na Reko priselili nekoč in danes, na Reki rojenih potomcev slovenskega rodu, ter opazovati zmeraj močnejši vpliv asimilacije iz roda v rod, pa vse do tistih, ki živijo na samem obmejnem območju ali izhajajo iz dvojezične družine, ter razlike o občutenju pripadnosti slovenskemu narodu med starejšo in mlajšo generacijo. Ob tem ugotovljamo, kolikšna sta teža in pomen vzgoje oz. družine pri uporabi slovenskega jezika. Poslušalce sva želeli spodbuditi k razmišljanju o tem, kaj nas sploh opredeljuje kot Slovence in zakaj. Splošno zavedanje narodne pripadnosti Slovencev sva si drznili primerjati z narodno zavestjo drugih narodov držav nekdanje Jugoslavije, pri čemer ugotavljamo, da smo Slovenci vse premalokrat ponosni na bogato slovensko kulturo, zgodovino, naravo, jezik in običaje. Tisti, ki živimo in delujemo v slovenskih skupnostih zunaj meja, se za ohranjanje slovenstva zavestno trudimo, v matični domovini pa se premalokrat spomnijo, kako ponosni Slovenci bi morali biti. Zanimivo dejstvo priča tudi o tem, da se narodna pripadnost nemalokrat izraža zgolj iz potrebe, ob tem pa ugotavljamo, da nas zares opredeljuje le tisto, kar čutimo v srcu. Eva Ciglar

Dobrodošlica z znanimi glasbeniki. Foto: Darko Mohar

Prireditev Dobrodošli doma enkrat letno združi Slovence od blizu in daleč. Tako se imamo priložnost srečati s starimi prijatelji iz pevske, plesne ali planinske vode, pa učitelji slovenščine, ki poučujejo zunaj meja, in prijateljska društva, s katerimi sodelujemo, kar je odlična priložnost za navezovanje novih poznanstev in morebitno sodelovanje v prihodnosti. Letos smo bili posebej veseli snidenja z rojaki iz Kaknja, prisluhnili smo džezovski skupini, v kateri igra vnuka ustanovitelja tamkajšnjega slovenskega društva, pokojnega Jožefa Špringerja.

Prireditev je potekala v dvorcu Rakičan, prizorišču, prijetnem za sprostitev v naravi. Prenočevali smo v hotelu, kjer imajo tudi farmo živali in na njihovih dimnikih zares gnezdijo štorke, celo mladiče nam je uspelo videti. Drugi dan pa smo imeli kosilo v družinski gostilni znanca Gregorja, ki se je na študentski izmenjavi na reški ekonomski fakulteti povezal z našim društvom, vodi pa jo njegov oče, znani prekmurski zabavnež, pevec in humorist. Pripravili so nam okusno piknik kosilo, babica pa nam je postregla s pravo domačo prekmursko gibanico. Eva Ciglar

8. julij, Dvorec Rakičan

Dobrodošli doma, nastop FS KPD Bazovica

Uspešno v nošah kljub poletni vročini. Foto: Darko Mohar

Z velikim veseljem in ponosom smo se odzvali vabilu k sodelovanju na letošnji prireditvi Dobrodošli doma. Zelo bogat in pester program so od 7. do 9. julija sestavljala predavanja, izleti, razstave, delavnice, nastopi pevskih in folklornih skupin... Že v vabilu je bilo videti, da prihajajo skupine in gostje z vsega sveta: ZDA, Argentine, Nemčije, Švedske, Avstrije, BiH, Kanade in Srbije. Nastop naše skupine je bil uvrščen v osrednji sobotni program ob 19. uri.

Na pot smo se odpravili v zgodnjih jutranjih urah in se po postankih okoli dveh popoldne nastanili v hotelu v Murski Soboti. Popoldne smo že bili v dvorcu Rakičan in se pridružili množici nastopajočih, si ogledali stojnice z domačimi dobrotami in spominčki ter se pripravili za nastop. Predstavili smo se z belokranjsko Lepo Anko in gorenjskim spletom, ob spremljavi harmonikarja Ivana Simića in seveda v svojih čudovitih nošah. Kljub strašni vročini, ki nas je mučila ves dan, je bil nastop odličen.

Ozračje v Rakičanu je bilo čudovito. Vstopili smo v pisano podobno slovenskih noš, ki so jih ponosno nosili izseljenski rojaki, tako otroci kot starejši. Na vsakem koraku je bilo slišati neka-

ko spremenjen slovenski jezik izseljencev, ki so ga ohranili in obdržali neke daleč v svoji novi deželi. Številni so imeli solze v očeh, preplavila so jih čustva, spomini na mladost, mešanica žalosti in veselja, da so v deželi svojih prednikov. Slišati je bilo najlepše ljudske pesmi in videti najboljše plese, ponujene so bile okusne tradicionalne slovenske jedi in sladice. Poleg tega je prečudovita narava Pomurja v tem delu leta na vrhuncu lepote ozelenela v stotinah odtenkov, ki segajo v nedogled, vse do modre Mure. Da, vse je dišalo po – Sloveniji.

Tudi po nastopu izseljenskih društev je večer potekal v odličnem razpoloženju, ob glasbi Hišnega ansambla Avsenik se je plesalo in pelo. Žal ni bilo mogoče ostati do konca, čeprav se je program nadaljeval še dolgo v noč.

V nedeljo so nam gostitelji organizirali vodenje po Murski Soboti, obiskali smo Hranilnico prekmurskih dobrot, mestni muzej, parke, spomenike in vse, kar se je lahko videlo v slabih treh urah. Mesto smo zapustili z željo, da spet pridemo. Po kosilu smo se zadovoljni vračali proti Reki, s postankom v Trojanah in Ilirski Bistrici. Bilo je zelo vroče in sladoled nam je šel v slast. Srečno smo se vrnili domov, hvaležni za dobro vođeno in organizirano potovanje. **Slavica Vuković Bačić**

24.–28. julij, Slovenski dom KPD Bazovica

Poletje v Bazovici

V Slovenskem domu na Reki je bilo v zadnjem tednu julija zelo živahno. V organizaciji društva EU korak – sedež ima v Slovenskem domu, deluje pa kot podpora slovenskim organizacijam pri prijavah na razpise za evropska sredstva – in v sodelovanju s KPD Bazovica je namreč potekala petdnevna de-

lavnica za otroke, stare od 5 do 12 let. Po besedah predstavnice društva EU korak Natali Iskra, tudi članice mladinske skupine KPD Bazovica in pobudnice povezovanja z najmlajšimi, se je srečanja udeležilo 13 mladih potomcev slovenskega rodu. Pester program je izpolnilo risanje in igranje, spoznavanje jezika in kulture, manjkale pa niso niti športne vsebine, tako v dvorani kot na velikem vrtu. Zasnovala in vodila ga je učiteljica slovenščine na reški OŠ Kozala Sandra Grudenič, potekal je dvojezično, njegov namen pa je bil poleg srečanja s slovenščino med drugim tudi nekoliko razbremeniti starše, ki so poletje preživljali delovno. Na sodelovanje v delavnici se je kot prostovoljka odzvala Tadeja Pučko in iz Slovenije prinesla izkušnje

Najmlajši znova v Slovenskem domu. Foto: Anita Hromin

tamkajšnjega šolskega sistema ter pedagoške prakse; pridružil se ji je tudi prostovoljec Patrik, posebej priljubljen pri moškem delu udeležencev. Sodelovanje v delavnici ju je navdušilo, tudi program, med našim obiskom pa so otroci v treh skupinah izdelovali plakate na temo športa, prometa in morskih živali. Ti so bili skupaj z risbami in drugimi izdelki na ogled ob uspešnem zaključku Poletja v Bazovici, ko so se mladi udeleženci predstavili staršem ter dedkom in babi-

cam s krajšim nastopom, Kekčevo pesmijo in slovensko zakusko. Organizator in izvajalci programa so prejeli čestitke in pohvale, kar je dobrodošla popotnica za prihodnje.

Vsi sodelujoči so izrazili upanje, da se bo podobna delavnica nadaljevala tudi prihodnje leto in morda postala stalnica poletnih dogajanj v KPD Bazovica, ki si v društvu sicer prizadeva za podmladek. Poleg miklavževanja bo k temu gotovo pripomoglo tudi Poletje v Bazovici.

Delavnico sta finančno podprla Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Primorsko-goranska županija (PGŽ). **Marjana Mirković**

IZLETI PLANINSKE SKUPINE KPD BAZOVICA

14. maj, Na Sviščakih praznovanje jubilejev PD Snežnik in PS Bazovica

V mozaik 110 let PD Snežnik je planinska skupina (PS) Bazovica v preteklih petnajstih letih vgradila vsaj en kamenček. Zato sta se obe društvi odločili, da lepa jubileja proslavita skupno in predvsem delovno. Za osrednji dogodek sta pripravili dva planinska pohoda, dve turnokolesarski turi in seveda proslavo pri domu na Sviščakih. Pohod po daljši pohodniški turi – po delu Poti prijateljstva Snježnik - Snežnik, ki jo upravlja PD Snežnik na slovenski in HPD Platak na hrvaški strani – je potekal od Klanske police nad Gumancem do vrha Snežnika in naprej do Sviščakov. Tega se je udeležilo dvanajst najmočnejših pohodnikov. Preostalih več kot sto pa se jih je udeležilo vzpona na Snežnik od Sviščakov. Pohoda je popestrila dvajsetminutna ploha, tako kot na prvem pohodu planinske skupine leta 2002, ki je bil prav tako izpeljan na Snežnik. Slovesnosti pri domu na Sviščakih sta se udeležili vodstvi Planinske zveze Slovenije (PZS) in Hrvaške planinske zveze (HPZ, Hrvatski planinarski savez), ki sta dan prej tam imeli redno letno srečanje. Za neutrudno delo pri razvoju planinstva je

KPD Bazovica od PZS prejelo Zlati častni znak, člani PS Ivana Baković, Silvina in Ago Babahmetović, Diana in Mario Aničić, Boris Rumac, Milivoj Filipović, Zoran Bistričić, Mirjana Brumnjak, Nataša Grlica, Andrej Grlica, Andrej Mohar in Damjan Pipan pa pohvale in priznanja. V krajšem kulturnem programu so s tremi pesmimi, ki so jih več mesecev vadili pod strokovnim vodstvom Ivana Hareja, nastopili tudi skoraj vsi člani planinske skupine, in sicer pod geslom "Mi smo planinci, ki pojejo, ne zbor, ki gre v hribe". Njihov nastop je popestril dogajanje in razveselil številne navzoče planince in kolesarje.

Prejeta priznanja in tudi dober nastop seveda zahtevajo nadaljnje požrtvovalno delo, v prid razvoja KPD Bazovica in PD Snežnik kakor tudi razvoja planinstva v obeh državah. **Darko Mohar**

Nagrajenci Planinske zveze Slovenije. Foto: Lidija Mohar

17. junij, Dan slovenskih planinskih doživetij – veliko srečanje

Praporščak Milivoj Filipović. Foto: Darko Mohar

Pred petintridesetimi leti je bil razglašen dan slovenskih planincev, zadnjih šest let pa se vrsti kot prireditev Dan slovenskih planinskih doživetij. Letos je v Dom pod Storžičem (1123 m) pritegnil več kot 2000 planincev iz vse Slovenije in zamejstva, med drugimi tudi poln avtobus članov primorskih planinskih društev, z njimi tudi sedem članov PS Bazovica. Za vsakogar je bilo organizirano nekaj, od izletov, gorskega kolesarjenja, plezanja, naravovarstvenega izleta, delavnic ...

Primorski planinci so se v glavnem napotili na štiri ure dolgo turo od Grahovščez Konjščico in Belo peč do doma, preostali so do doma prišli mimo kmetije Rekar. Trije člani PS Bazovica

Množica planincev pri Domu pod Storžičem. Foto: Darko Mohar

30. junij–2. julij, Izlet na Štajersko in Koroško – utrinki z zelenega Pohorja

Bežno srečanje z brhkim in močno otovorjenim dekletom pod Črnim vrhom, pogovor je stekel v angleščini:

- Kam pa s tako velikim nahrbtnikom? -Ankaran! -??? Vsa čast in veliko sreče samemu dekletu na Slovenski planinski poti!

Ribniško jezero: Oblaki se podijo po nebu in ogledujejo v majhnem črnem jezeru, skrite med rušjem. Mir. Tišina začne teči po krvnem ožilju, preseliš se v dimenzije, ki se jih še komaj zavedaš. Škljocanje fotoaparata.

Slovenj Gradec: Zgodnje nedeljsko jutro v podeželskem mestecu. Zvonovi svete Elizabete kličejo k maši. Na istem prostoru pomešani romanika, gotika in barok. Na steni cerkve spome-

mo se povzpeli še do sedla Mala Polana (1325 m) med Tolstim vrhom in Grebenem, najpogumnejši pa je bil naš član Marino Dubrovič, ki je takoj krenil na vrh Storžiča (2132 m) in ga skupaj z vrnitvijo osvojil v nekaj več kot treh urah.

Osrednja prireditev se je začela ob 14. uri s slavnostnim mimohodom praporščakov, prapor PD Snežnik je s ponosom nosil član PS Bazovica Milivoj Filipović. Nagovori visokih gostov, med drugimi predsednika PZS Bojana Rotovnika, so poudarili velik pomen planinstva v slovenski športni kulturi in tudi pomembnost takih srečanj, saj se tukaj srečujejo planinski prijatelji in navezujejo novi stiki. **Darko Mohar**

nik ustreljenim po letu 1945, v bližnjem parku pa ustreljenim do leta 1945.

Jutranja kavica.

Obiskali smo zahodni del Pohorja in se povzpeli na vrhove Mala Kopa, Velika Kopa, Črni vrh (najvišji vrh Pohorja) in Jezerski (Ribniški) vrh ter obiskali Ribniško jezero in Lovrenška jezera. Na poti domov smo obiskali še Slovenj Gradec, Šaleška jezera in Velenje.

Darko Mohar

Ribniško jezero.
Foto: Darko Mohar

Dopolnilni pouk slovenščine (DPS)

4. maj, Učenci slovenščine na OŠ Pečine in OŠ Kozala: Izlet v Kekčevo deželo

Učenci dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture po modelu C na reških osnovnih šolah Pečine in Kozala, kjer poučujeta Andrea Šlosar in Sandra Grudenič, so na skupnem izletu v Slovenijo ob koncu šolskega leta obiskali Kekčevo deželo.

"Obiskali smo Kranjsko Goro, prva točka ogleda je bila več kot tristo let stara Liznjekova domačija, premožna kmetija iz 18. stoletja. Bilo je zanimivo videti ohranjeno pohištvo in spoznati takratni način življenja v Kranjski Gori. Najlepši del izleta pa je bil obisk Kekčeve dežele: lovil nas je hudobni Bedanec, videli smo like, kot so Mojca, Brincelj, teta Pehta in seveda Kekec. Rešili smo Mojco, se spuščali po toboganu, poiskali skrivni prehod. Po ogledu Kekčeve dežele smo se odpravili na koso, se zatem še sprehodili po Kranjski Gori in kupili zadnje spominke. Bilo nam je lepo in zanimivo videti ne le, kakšni so nekateri izmed likov, o katerih smo se učili pri pouku, temveč tudi gledati čudovite vrhove v okolici Kranjske Gore," so med drugim zapisali učenci OŠ Pečine na šolski spletni strani www.os-pecine-ri.skole.hr in podobno tudi njihovi vrstniki iz OŠ Kozala na strani www.os-kozala-ri.skole.hr.

Učenci slovenščine v Kekčevi deželi.

Slavko Arbiter. Arhiv KPD Bazovica.

Slovenski dom Bazovica

"Bazovica", ti predragi si naš dom,
roke slovenske zveste so te dale,
drag spomin na tebe nosil bom,
ponos kvarnerske sončne si obale.

Ime ti od vasice lepe Bazovice,
kjer življenje za svoj rod so dali
hrabri fantje v boju zanj pravice,
ki se tujcu upreti niso bali.

Dekleta, fantje, otroci in žene
od povsod se radostno smo zbrali,
da bi besede, ki nam srca vesele,
od mater naših ohraniti znali.

Tu se pesem sklada, bere, recitira,
igra kolo, pleše polka v dvoje,
se iz strun kitare lepi zvok ubira,
življenje uprizarja in lepo poje.

Tvoj glas že leta v dalj odmeva,
korak poskočni okolje gor budi,
zavest nam ljudska tu do'zreva,
prelepa čud domača se krepi.

Na stežaj so doma odprta vrata
vsem, ki življenju nudijo lepoto,
za vse, ki velja jim delo zlata
in v prsih utripa srce plemenito.

Hčere in sinovi naše domovine,
dežele polja, morja in planin,
naj le sveže bodo njene korenine,
"Bazovica" – to najlepši bo spomin.

Slavko Arbiter

Obe pesmi je uglasbil Josip Kaplan in sta na repertoarju MePZ KPD Bazovica

Josip Kaplan. Arhiv Darka Kaplana.

Zdomec

Kako si mi lepa, dežela domača,
daleč od tebe zdaj v duši trpim,
spomin na dom v radost me vrača,
kot rožo cvetečo te videt' želim.

Zdavnaj minula zimska je noč,
v slovo na nebu so zvezde blestele,
ko otožen odhajal od doma sem proč
in oziral nazaj na okno hišice bele.

Sem rintal v tujini, v znoju bledel,
se z mrakom končal mi delovni dan,
bi ob jutranji zarji ponovno začel
in počival le, kdaj bil sem bolan.

Mi matere moje beseda zbledela,
ker govor v tujini drugače zveni,
beseda je lepa, tudi viža vesela,
vendar le matere pesem oko orosi.

Delo in trud tujini sem dal,
grenkobo zato dobil sem plačilo,
si očitam, zakaj doma nisem ostal,
da mi delo za dom v veselje bi bilo.

V tujem svetu se sreča ne išče,
še ptica rada v svoje gnezdo leti,
le v hiši očeta je pravo ognjišče,
kjer se življenje najlepše živi.

Tiho, brez srdi, v tugi brezmejni
sem zunaj najlepšega vrta ostal;
dežela domača k sebi me sprejmi,
da bom v zemljici rojstni večno zaspal.

Slavko Arbiter

16. maj, Opatija

Svet za narodne manjšine Republike Hrvaške (SNM RH) in vladni Urad za človekove pravice in pravice narodnih manjšin (UČPPNM) sta organizirala seminar o varstvu manjšin in vlogi medijev v demokratizaciji hrvaške družbe. Razprava je, kot že leta do zdaj, znova opozorila na premajhno vsebinsko zastopanost narodnih manjšin v programih HRT-ja, ki še vedno ne izpolnjuje svojih zakonskih obveznosti, manjšin-

11. julij, Reka

V okviru projekta o podpori svetom narodnih manjšin na lokalni ravni, sofinanciranega s sredstvi Evropske unije v okviru programa IPA 2012, je potekalo pet sklepnih konferenc, tudi na Reki. Predstavili so rezultate projekta in spodbudili razpravo o tem s pristojnimi deležniki, kot so sveti in predstavniki narodnih manjšin ter telesa lokalne in regionalne samouprave, manjšinska in

1. junij, Reka

Velevposlanica Republike Slovenije v Republiki Hrvaški, dr. Smiljana Knez, je obiskala Univerzo na Reki in se v pogovoru z rektorico dr. Snježano Prijić Samaržija med drugim zavzela za krepitev sodelovanja z Univerzo v Ljubljani ter ob tej priložnosti omenila tudi razmišljanje o slovenskem lektoratu na Reki. V tej zvezi se bo jeseni sešla tudi z dekanjo reške filozofske fakultete dr. Ines Srdoč Konestra. Rektorica se je v pogovoru med drugim ozrla na večletne in plodovite stike s slovenskimi visokošolskimi ustanovami v okviru izmenjav na podlagi programov CEEPUS in Erasmus ter načrte o sodelovanju v sklopu programa Horizon 2020. Univerza na Reki ima sicer sklenjene sporazume s Fakulteto za družbene vede in Filozofsko fakulteto Univerze v Ljubljani ter ljubljanskim Inštitutom za narodnostna vprašanja. ■ Marjana Mirković

30. junij, KPD Snežnik v Lovranu gostil razstavo SKD Istra in SKD Lipa

Ob izteku kulturne sezone so gostili razstavo slik iz Pulja in Buzeta, ki je obogatila zbirko domačih del iz ustvarjalne delavnice SKD Snežnik. Predsednik Vasja Simonič je pozdravil polno dvorano rojakov in prijateljev ter med drugim pohvalil pridno dejavnost ustvarjalne delavnice in balinarske sekcije. Navzoče

ska produkcija še ni vključena v osrednje programe HTV-ja in manjšine ostajajo omejene na tedenski oddaji Prizma in Manjšinski mozaik. Vsakodnevna praksa ostaja senzacionalistično poročanje, pogosto na robu škandala in z gosti, ki v oddajah odkrito izražajo nestrpnost stališča do manjšin. Zlasti v zadnjem času je televizijski program – radijski je v glavnem izpolnil programske obveznosti – še daleč od programa v jezikih narodnih manjšin in njihove ustrezne zastopanosti v programih HRT-ja. Težava pa je tudi pomanjkljiva izobrazba novinarjev na področju manjšinske problematike. ■ Marjana Mirković

druga društva ter akademski krogi. Rezultati spremljajočih raziskav so skupaj s priročnikom za svete in predstavnike narodnih manjšin objavljeni na spletni strani Sveta NM RH www.nacionalne-manjine.info. Sicer pa slovenska manjšinska sveta, na mestni in županijski ravni in s sedežem na Reki, na konferenco nista bila povabljeni, svoje mnenje o uresničevanju pravic iz Ustavnega zakona o pravicah narodnih manjšin pa bosta lahko, kot piše na spletni strani Sveta NM RH, v prihodnje izražala na novem portalu <https://pravanacionalnihmanjina.hr>.

■ Marjana Mirković

Dr. Smiljana Knez.
Foto: Marjana MirkovićDorian Rubeša in Klara Stopar.
Foto: Marjana Mirković

19. julij, Vzorčna kmetija za SKD Gorski kotar

Minister v Gorskem kotarju. Foto: www.uszs.gov.si

22. julij, V Prezidu proslavili deset let SKD Gorski kotar

Uspešnih prvih deset let SKD Gorski kotar. Foto: www.uszs.gov.si

sta nagovorili tudi vodji obeh, Branka Širola in Ivanka Štanc, zatem pa je program povezoval Boris Hrvatin, se zahvalil gostom za razstavo, organizirano tudi v okviru koordinacije slovenskih društev v Istri in napovedal pester glasbeni program. Nastopili so devetletni Dorian Rubeša s sestro in dedkom s Kastva, sedemletna Klara Stopar iz Račic ter sestrice Dea in Tea v čakavskem narečju ... Srečanje se je nadaljevalo v prijetnem druženju ob zvokih harmonike, na katero sta vrsto znanih viž še dolgo v večer neutrudno igrala Dorian in dedek.

Marjana Mirković

Minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS Dejan Židan in minister, pristojen za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc sta ob 10. obletnici delovanja SKD Gorski kotar podpisala dogovor o vzorčni turistično-izobraževalni kmetiji v Prezidu. Projekt, vreden skoraj pol milijona evrov, bo izpeljan v sodelovanju s Kmetijsko-izobraževalno skupnostjo (KIS) Gorski kotar, obsega pa nakup in obnovo gospodarskih objektov in kmetijskih zemljišč ter ureditev turističnih zmogljivosti v obdobju 2017–2020. Vzorčna kmetija bo ključna točka za razvoj in promocijo tamkajšnje slovenske skupnosti, delovala bo kot osrednji razvojno-izobraževalni center na področju kmetijstva, turizma, kulinarike in trajnostnega razvoja ter promovirala krajevno kulturno in naravno dediščino. Več: www.uszs.gov.si

Marjana Mirković

gimi nagovorili predsednik SKD Gorski kotar Damijan Malnar in minister, pristojen za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc, ter predstavniki Hrvaške gospodarske zbornice in več slovenskih društev. V imenu KPD Bazovica se je praznovanja udeležil član UO Milan Grlica, kulturnega dela programa pa tudi veleposlanica RS v RH dr. Smiljana Knez. V njem so nastopili učenci tamkajšnjega DPS-ja, glasbenik Matija Turk s svojim repertoarjem narečnih pesmi in pevski zbor KUD France Prešeren iz Vojnika pri Celju. Več: www.uszs.gov.si

Marjana Mirković

29. julij, Žetev ovsa na Čebranskem

V Mandlih, naselju blizu Plešč v občini Čabar, je potekala že četrta prireditve ob žetvi ovsa, ki jo z domačini organizira družinska kmetija OPG Pintar. Žita na Čebranskem že dolgo ne sejejo več, toda pred leti je Anita Pintar s svojo družino in prijatelji prišla na idejo, da bi obnovili tradicijo žetve, ki je bila nekdaj za vse kmete, zaradi odvisnosti od domačega pridelka, pomemben praznik. Dve leti so oves sejali na njihovi njivi v Trstju (Tršču), lani z vaščani in KIS Gorski kotar v Prezidu, letos pa na njivi v Mandlih ob Čabranki. Lep poletni dan je privabil veliko domačinov. Prireditve je poleg mestne občine Čabar in tamkajšnjega Turističnega društva finančno podprlo tudi SKD Gorski kotar, pri izvedbi pa je sodelovalo več članov. Praznovanje so začeli učenci osnovne šole iz Plešč s priložnostno prireditvijo in razstavo starih orodij, nadaljevale pa žanjice in kosci, ki so poželi in pokosili njivo z ovsom. Oves so nato na starem mlatilniku na ročni pogon omlatili, ga presejali skozi grobo sito ter nato z vejevnikom še očistili plev. Brez malice iz domačih dobrot – "krumpirja na župo" in "rožičkave paftice" – rožičeve potice – ni šlo. A tudi ne brez harmonik in konjske vprege. Žetev so spremljali domači harmonikarji Matija, Goran in Blaženko, pa tudi zaplesalo se je... Prijetna priložnost, ob kateri se domačini z obeh strani meje lahko kljub visoki ograji in bodeči žici čez Čabranko ponovno družijo ob nekdanji skupni dejavnosti ter tudi zapojejo kakšno domačo. Marko Smole

Žetev ovsa kot nekoč. Foto: Marko Smole

17. avgust, Projekt + Health/Cross Health

Na Reki so predstavili dveletni čezmejni projekt, vreden več kot 800.000 evrov, odobren v okviru Programa sodelovanja Interreg V-A Slovenija-Hrvaška 2014–2020, z naslovom Izboljšanje dostopa do zdravstvenih storitev s krepitvijo čezmejnega sodelovanja ustanov na področju zdravstva. Vodilni partner je grozd zdravstvenega turizma Kvarnerja, ki združuje 29 članic s področja zdravstva, turizma in izobraževanja. Od ustanovitve leta 2014 ga vodi dr. Vladimir Mozetič, reški zdravnik urolog slovenskih korenin, sicer ravnatelj Zdravstvenega doma Reka, tudi partnerja v projektu. Vanj sta s hrvaške strani vključena še Učni za-

vod za javno zdravstvo in reška medicinska fakulteta, s slovenske pa Zdravstvena domova iz Ilirske Bistrice in Ljutomera, Splošna bolnišnica Novo mesto in Fakulteta za logistiko Univerze v Mariboru. Marjana Mirković

Dr. Vladimir Mozetič. Foto: Marjana Mirković

IN MEMORIAM

Vladimir Biljčević-Buco
(1947, Daruvar – 2017, Reka)

Na Reki je 25. julija v 71. letu starosti umrl dolgoletni član KPD Bazovica Vladimir Biljčević-Buco.

Prijazni in vedno nasmejani Buco se je v dejavnost društva in MePZ-ja vključil leta 1989, ko je prenehal delovati pevski zbor *Željezničar*. Pozneje se je pridružil tudi dramski skupini, na pobudo takratnega vodje Alojza Usenika, in uspešno odigral več vlog, v decembrskih prazničnih dneh pa na odru večkrat spre-

mljal tudi Miklavža in dedka Mraza ali Božička. Za svoje dolgoletno uspešno in požrtvovalno delovanje v KPD Bazovica je prejel tudi priznanje, srebrno plaketo ob šestdesetletnici društva leta 2007.

Vladimir Biljčević-Buco je pokopan na reškem pokopališču Kozala.

Hčerki Elizabeti, bratu Viktorju in vsej družini izrekamo iskreno in globoko sožalje. ■ Marjana Mirković

Slavko Arbiter (1926, Laze pri Dolskem – 2017, Reka)

Na Reki je 18. avgusta v 91. letu starosti po dolgi in težki bolezni umrl dolgoletni član društva Bazovica Slavko Arbiter. Slavko Arbiter je bil – po končani osnovni šoli v sosednjem Dolskem in višji narodni šoli v Ljubljani Polje (1941) – pod nemško okupacijo kot mladoletnik in delovni obveznik zaposlen pri prometni sekciji nemških železnic. Marca 1943 so ga zaradi sodelovanja z NOB aretirali in izgnali v nemško taborišče Burghausen, po osvoboditvi leta 1945 pa je bil repatriiran in zaposlen na železnici v Ljubljani, kjer je obenem končal šolo elektromehanične stroke. Po opravljenem vojaškem roku je na Reko prispel leta 1949 kot štipendist Centralnega biroja za projektiranje, pozneje znanega kot Brodoprojekt - Rijeka, v katerem je po diplomi iz ladijskega strojništva na Ladjedelniški tehnični šoli na Reki leta 1952 ostal vse do upokojitve. Kmalu po prihodu na Reko se je vključil v KPD Bazovica ter se v njem po upokojitvi prav zanesenjaško posvetil delu. Bil je član zbora in vodstva društva, več let je vodil knjigovodstvo in bil po svoji pedantnosti posebej znan tudi v reški mestni knjižnici, kjer je v uradnem listu redno spremljal zakonodajo s tega področja, uredil in popisal je knjižni fond KPD Bazovica, dežural v društvu v urah, namenjenih srečevanju z rojaki, proučeval slovensko zgodovino, predvsem na Koroškem, in o tem v društvu objavil obsežno, interno delo z naslovom Tam, kjer teče bistra Zilja. V posebni brošuri društva je opisal tudi več uspešnih rojakov, pomembnih v zgodovini Reke. V KPD Bazovica pa Slavko Arbiter ostaja zapisan zlasti po svojem literarnem ustvarjanju in sodelovanju s skladateljem Josipom Kaplanom, lovranskim rojakom. Zaradi svoje skromnosti je šele leta 2009, po dolgem prepričevanju, naposled privolil v izid knjige. Naslovil jo je Kako si mi lepa, dežela domača, in v njej objavil črtice in več pesmi. Nekatere izmed njih je uglasbil Josip Kaplan, med njimi pesem Bazovica – ta je postala prava himna društva – in pesem Zdomec; obe sta bili še pred izidom knjige več let redno na repertoarju MePZ-ja, ki mu je Slavko Arbiter dolga leta pripadal z dušo in srcem. Slavko Arbiter, posebljen kulture in prijaznosti, vse reško obdobje poln nepotešenega domotožja po domači vasi in slovenski besedi ter zanesenjaško vdan delu društva, je v več desetletjih razvoja KPD Bazovica vtisnil neizbrisen pečat. Za vselej nam ostaja v toplem in dragem spominu.

Slavko Arbiter je pokopan na reškem pokopališču Drenova.

■ Marjana Mirković

Zakaj Evropska unija ne izumi čezmejnega Interreg programa Slo-Hr tudi za naše politike?

Na "občini", kjer sem zaposlena, pripravljamo štiri čezmejne projekte, s katerimi bomo kandidirali za denar v programu Interreg Slovenija-Hrvaška. Projekte v 85 odstotkih financira Evropska unija, preostalo prispevajo partnerji. Pogoj je slovensko-hrvaško partnerstvo in skupna zгода, ki povezuje prostor z obeh strani slovensko-hrvaške meje.

Začelo se je tako, da si je nekdo prizadeval rešiti nek "problem", izboljšati življenje v svoji skupnosti. Nato je pogledal okoli sebe, iščoč mogoče partnerje iz lastne in sosednje države. Na prvem srečanju partnerjev smo se številni videli prvič, si kmalu vljudno izmenjevali naslove, se pogovorili o tem, kateri so dosežki in cilji projekta, kdo bo imel vodilno vlogo in do kdaj mora vsak pripraviti to in ono. Po sestanku smo se na skupni malici poznali že malce bolje in po malici še bolje. Po številnih izmenjanih elektronskih sporočilih in drugem partnerskem sestanku smo že dobri znanci.

Dva projekta sta s področja ohranjanja in izboljševanja stanja evropsko pomembnih živalskih vrst in tipov habitatov. Gre za vprašanje, kako bomo ohranili naravo in s tem koristili tudi sebi. V drugih dveh pa raziskujemo načine, kako našo skupno naravno in kulturno dediščino predstaviti gostom, turistom, tako da bi koristili imeli tudi ljudje, ki živijo na tem območju. Ne nazadnje gre za kraje in ljudi, ki so s hrbtom stisnjeni ob precej visoko državno mejo, ki si je sami niso želeli. Kraje, ki so po večini, kakor pravi slovenski pregovor, daleč od oči in srca tistih, ki nam krojijo življenje v prestolnicah obeh držav.

Načrtovanje akcij in ukrepov v projektu je temeljito, jasni morajo biti dosežki in cilji. Kratki in jedrnat opis, merjeni v merskih enotah, tudi evrih, ter v številu oseb, ki bodo delale pri projektu, ter osebe in financerji, ki bodo zagotavljali trajnost projekta še najmanj pet let po

projektu. Ta mora prinašati inovativne in učinkovite pristope, partnerji pa morajo izkazati svojo verodostojnost. Evropski Life projekti morajo na primer biti ponovljivi oziroma prenosljivi v druga okolja. Inovacijo, dosežek iz projekta, lahko namreč uporabijo v drugih članicah Evropske unije. Pri sestavljanju projekta veljajo pravila in pogoji, ki se jih moramo držati. In iz lastnih izkušenj vemo, da pravila iz evropskih projektov brezkompromisno veljajo in da se nas ocenjevalci ne bodo usmili in nam dali denar na "lepe oči".

Kam merim? Evropska družina držav, ki mnogokrat igra kot razglašen orkester, zna biti tudi pametna. S svojim mehanizmom za pripravo in izvedbo čezmejnih projektov nas "sili", z denarjem (z)vabi k spoznavanju, povezovanju in sodelovanju.

Tudi če nam s katerim izmed naših projektov ne bo uspelo in denarja za lastne zamisli ne bomo dobili, smo tej Evropi že lahko hvaležni. Ljudje iz "moje" in sosednjih občin, razvojnih agencij, območnega zavoda za gozdove, kmetijske zbornice, krajinskega parka, biotehniške fakultete smo spoznali zanimive ljudi s hrvaške strani meje: Nacionalnega parka Risnjak, zagrebške veterinarske fakultete, občine Vrboško, Primorsko-goranske županije, Etnografskega muzeja Pazin, Občine Motovun in njene turistične organizacije, nevladnike WWF Adrija s sedežem v Zagrebu itd., itd. Motovunci so v lastni režiji in svojem prostem času že obiskali naš Park vojaške zgodovine in Ekomuzej Pivških pre-sihajočih jezer, nas pa povabili na festival Veli Jože in praznik tartufov. Ko sedimo skupaj na sestankih, zamisli o sodelovanju kar vrejo. Osupli smo nad njihovimi turističnimi izkušnjami, saj jih obišče 400.000 turistov na leto. Motovunci se čudijo dosežkom evropskih projektov, ki so pripeljali do Parka vojaške zgodovine. Saj ne, da se ljubimo, se pa spoštujemo in dostojno komuniciramo, ko gradimo zgodbe z istim ciljem.

In vprašanje je, kako to, da gre tako dobro navadnim "čezmejnim" smrtnikom, ne pa tudi našima državama? Hm! Svetovala bi tej Evropi, da iznajde še mehanizem, ki bi "silil" tudi naše in vaše politike, da bi, prvič, imeli zamisli, s katerimi bi rešili konkreten problem, drugič, da bi svoje dosežke vnaprej določili in jih opredelili v številkah, tretjič, da bi pri graditvi skupnih zgodb brezkompromisno upoštevali pravila (v katera so sami privolili, ko so vstopili v EU), in četrtič, da bi se spoštovali in med seboj dostojno komunicirali. In pri tem sploh ni treba, da se ljubijo. ■ Dragica Jaksetič, dragicajaksetic@gmail.com

Dragica Jaksetič

Vitomir Vitaz in Milan Grlica

Zahvala za lep jubilej Bazovice gre izjemnim in prizadevnim rojakom

Milan Grlica in Vitomir Vitaz (z leve). Foto: Marjana Mirković

Dejavnosti KPD Bazovica sta v zadnjih dveh desetletjih pečat vtisnila predvsem Vitomir Vitaz in Milan Grlica; društvo sta tudi vodila, bila ključna pri večini pomembnejših programov in se v skupnem delu lepo dopolnjevala. Povezuje ju dolgoletno prijateljstvo, ki sega v otroška leta, ko sta ju v hiši, kjer je živelo več slovenskih družin, delili zgolj dve nadstropji. Slovenščine sta se naučila v domačem krogu, toda med seboj se – izjema so komunikacije v društvu – še danes pogovarjata v hrvaščini, pač navada iz druženja z otroki v soseski. "Vendar se z drugimi, denimo z Milanovim bratom Bojanom ali člani drugih slovenskih družin, vedno pogovarjam v slovenščini," pravi Vitomir, "moja najboljša sogovornica pa je bila moja pokojna nona Marija Krševan. Z družino je na Reko prišla ob koncu štiridesetih let prejšnjega stoletja, z ladjo 'vrnitve' iz Argentine, ko se je na Kvarnerju izkrcalo več slovenskih družin. Nekatere izmed njih so se naselile v bližini našega kvarta, v ulici, ki se, zanimivo, imenuje po Francetu Prešernu. Nona je obdržala veliko teh vezi."

In prvi spomini na društvo? "Sem sva prihajala od malega, spomini pa segajo na igranje v vrtu, porcije klobas in zelja – to je bil takrat vrhunec kulinarike, dobrot, s katero so si naši starši zagotovili vsaj malo miru pred nami, živahnim naraščanjem," pravita. Kmalu so sledili tudi nastopi. Leto dni starejši Vitomir ima nekoliko daljši staž na odru: "Ti otroški nastopi so bili občasni, vedno pred kakšnim praznikom ali obletnico, na oder pa sta nas – v dogovoru s starši, ki smo jih seveda morali ubogati – pripeljali Zora Ausec in Rožica Kozem - Čubić. Prvič sem nastopil leta 1967, Rajmond Hrovat je igral na harmoniko, nekaj pa nas je bilo v zborčku." Milan se je prvič javno predstavil z recitacijo pesmi Narobe svet (Vere Albreht, op. ur.): "Še se spomnim te pesmi – in stiha *v zraku plava riba ptica*; zdelo se mi je čudno, ničesar nisem razumel, pač narobe svet, toda nastop je bil uspešen!" Oba sta sodelovala v več skupinah, skupaj pa najprej v folklorni. Vitomir: "Pobudo je dal Eugen Vodopivec (pozneje Borkovsky, op. ur.), on je pel v zboru in bil vedno poln

idej in ustvarjalne energije. Mama je rekla, naj grem, in sem pač šel. To je bilo plesanje, v katerem smo sami kar sproti ustvarjali koreografijo, brez Sonje (Kern Svoboda, op. ur.), zgolj ena sama dobra volja. Pozneje je prišel Franjo Mavrinac in dodelal našo točko modernega plesa, s katero smo nastopili ob jubileju, 25. obletnici društva. Ko je Zora Ausec leta 1973 pripeljala Sonjo, *'to je gospa iz baleta v gledališču, ki bi z vami delala'*, in nekoliko pozneje še Lojzeta (Alojza Usenika, op. ur.) v dramsko skupino, se je v društvu začelo novo obdobje. Tudi za našo folklorno kariero. Takoj smo začeli vaditi redno in organizirano." Bila sta v zadnjih razredih osnovne šole, vseč jima je bilo, družba tudi, in sta ostala. V ta čas sega tudi njun nastop v Bazovici nad Trstom, ko so se zbrali pri spomeniku bazoviškimi žrtvam: "Spomniva se, da smo pred spomenikom recitali Kajuhovo Slovensko pesem. Sicer pa so bila za nas svojevrstna doživetja tudi same vaje za nastope: peči v Slovenskem domu so se kurile na drva, vse je bilo skromno, a posebno prijetno, toplo v vsakem pogledu in ničesar nismo pogrešali, lepo smo se imeli, pa tudi nekaj naučili." Najboljši Milanov nastop pa je bil v Postojni: "Imeli smo celovečerni program, in medtem ko so vsi drugi brali in na odru stali s knjigo v rokah, sem bil jaz edini, ki je svoje besedilo znal na pamet, haha, šlo pa je za en sam stavek *'Meni oči so izdrli'*, neka borbena poezija. Za folkloro pa se spomnim, da smo se vse obdobje vrteli na glasbo s starega, podedovanega grun digovega magnetofona zelo dobre kakovosti, a zagodel nam jo je – vsaj tako smo mislili – na plesu po nastopu v Gorici, ko je igral zelo počasi; pravzaprav je kar zavijal, dokler nismo ugotovili, da je to posledica italijanskih 110-voltnih vtičnic! Spomnim se še nastopa na vrtu neke oštarije v Štandrežu pri Gorici, ko smo plesali kolo iz opere Ero z onega sveta in se je naenkrat ulilo. Na pokritem odru smo se nato do konca zavrteli dvakrat hitreje kot sicer, kajti pihalni orkester Trsatska glasba, ki nas je spremljal, je, pov-

sem moker stal pod nalivom in precej pospešil svoj tempo!" Folklorna skupina njune generacije je bila sploh legendarna, dodaja Milan: "Na Reki smo bili znani kot dobra družba, trdna ekipa, skupaj na proslavah, praznovanju rojstnih dni, med nami resnično ni bilo nikoli hude krvi, zavisti in podtikanj. Pa tudi Sonja je bila precej dobra pedagoginja, znala nas je krotiti, postavila je jasne, sprejemljive meje, da je delo delo, zabava pa zabava, in tudi tu se nam je rada priključila!" Vitomir dodaja: "Spoštovali smo jo, poslušali in ubogali, no, se včasih tudi sprli, vendar smo bili resnično složna ekipa." O tem ne gre dvomiti, iz te ekipe je izšlo pozneje kar osem zakonskih parov, tudi njunih.

Oba sogovornika menita, da je bil odnos do mladih v društvu vedno nekako protisloven: po eni strani so jih dvigovali v nebesa z željo, da se čim bolj vključijo v dejavnost društva, po drugi strani pa za izpolnjevanje njihovih potreb ni bilo preveč posluha in skoraj za vse, od prostora do opreme, so si nekako morali izboriti sami. In ko sta leta 2002 postala vodilna člana KPD Bazovica, sta preverjala svoje izkušnje in se skušala vživeti v mlade, razmišljala, kako vzpostaviti sodelovanje, zbliževati medgeneracijske pristope in sprejemati kritiko, da ta ne bi ostajala pred vrati društva, kot se je pogosto dogajalo v njunem času. Prepričana sta, da so jima bile v pomoč številne dolžnosti, ki sta jih opravljala pred tem. Vitomir je bil med drugim vodja mladinske skupine, vključen v delo upravnega odbora, tajnik in zatem predsednik, čeprav si tega nikoli ni želel, pravi. To dolžnost je sprejel pod pogojem, da bo Milan – v vodstvu od svojega 18. leta – podpredsednik. Skupno vodstveno delovanje (2002–2010) ter naslednja tri leta, ko je bil predsednik Milan, ocenjujeta kot uspešno obdobje. V času vodenja sta bila v društvu vsakodnevno, kar je bilo, poudarjata, "poleg redne službe včasih zelo naporno, a skušala sva deliti vse obveznosti, kolikor se je dalo, kajti delo se je širilo in en sam človek tega preprosto ne bi več zmogel."

Osrednja dejavnost v društvu je ostala zboru, v katerem je Milan svoj čas pel komaj za vzorec – *le tri mesece, a ni našel svojega glasu* –, Vitomir pa je bil dolgo njegov član. Posebej ju veseli nastanek novih skupin, kot sta denimo planinska

in fotografska, oživitev folklorne, nastanek glasila in mesečnega napovednika, zlasti pa, da je spodbujanje mladih obrodilo sadove in postalo redno in bolj organizirano. Pri tem poudarjata veliko pomoč takratne tajnice Marijane Košuta, ki je skupaj z vrstniki svoje generacije med drugim pomladila sestavo upravnega odbora, pomembna pa je bila tudi porazdelitev dolžnosti drugim članom, prav tako zelo zaslužnim za obogatitev dejavnosti in napredek društva.

Ne nazadnje so vse omenjeno omogočila tudi večja finančna sredstva, zagotovljena iz Slovenije po uvrstitvi KPD Bazovica med zamejska društva in s tem v bogatejšo blagajno.

In kje jima ni uspelo? Milan pravi, da predvsem pobuda za mladinski zbor ni naletela na odziv, morda kdaj v prihodnje, kdo ve? "Pomembno je, da imamo delovno ekipo, tudi mladih, ki zmore precej, in pohvalno je, da so vključeni v skoraj vse skupine, od dramske in planinske do folklorne in glasbene ter seveda vodstva," pravita in dodajata, da je "škoda le, da starostno povprečje v zboru za zdaj dviga edino tajnica Eva."

Oba sta v društvo pripeljala tudi svoje otroke, Milan sina in hčerko, včlanjena takoj po rojstvu, ki sta bila pozneje dejavna v več skupinah in ostala do danes, Vitomirjevi hčerki, tudi članici, pa zase nista našli dejavnosti, ki bi ju zanimala.

Danes oba delujeta skupaj v vodstvu in dramski skupini. Vitomir je poleg tega koordinator kulturnih dejavnosti in skrbi za program na prireditvah, Milan pa dejaven še v planinski skupini ter zadolžen

za tehnične in gospodarske zadeve.

Prijateljstvo, ki traja le dve desetletji manj kot društvo samo, je seveda doživelo tudi kakšen spor oziroma, kot pravita, "razčiščevanje argumentov", enkrat po volji enega, drugič drugega. Ne gre za to, kdo je močnejši, menita, "je pač tako, da ima Vitomir pogosto odlične ideje, ki pa jih zna Milan z argumenti spustiti na zemljo, a je tudi obratno. Človek sam pač ne vidi vsega, najpomembnejše je spoštovati in upoštevati mnenje drugega."

Želja ob sedemdesetletnici društva je obdržati in krepiti sedanje dejavnosti ter morda začeti še kakšne nove, saj bi bilo škoda, če društvo ne bi izkoristilo vseh možnosti, ki jih ponujata lasten prostor in naklonjeno družbeno okolje. Zavzemata se tudi za uresničevanje pobud, ki po zakonodaji omogočajo učenje slovenskega jezika in kulture tudi na predšolski ravni. Pritegnitvi najmlajših nasploh bo v društvu v prihodnje namenjenih več projektov, še naprej pa bodo tudi odprti za mlade, ki se želijo šolati v Sloveniji, in tiste, ki se po diplomi vračajo domov.

Ob letošnjem jubileju tudi opozarjata: "Ni vse v denarju in spremljajoči logistiki, vedno gre predvsem za ljudi, ki so pripravljeni sodelovati in po svojih močeh prispevati k ohranitvi in razvoju društva. V preteklosti se jih je zvrstilo veliko, tudi izjemnih, a je preveč imen, da bi jih naštevala ob tej priložnosti. Najin prispevek je vsekakor tudi dolg do njihovega truda in zanesenjaštva. Sedem desetletij društva je vsekakor spoštljiv dosežek in skupno delo nas vseh, tega ne gre pozabiti."

Marjana Mirković

Pri spomeniku v Bazovici: Zora Ausec, Metka Rizman, Darko Rejec, Janko Rizman, Bojan Grlica, Vitomir Vitaz in Milan Grlica. Arhiv KPD Bazovica.

Foto: Darko Mohar

Foto: Andrej Hromin

Foto: Anita Hromin

Foto: Dubravka Dijanić

Foto: Mario Beganović

Foto: Mirjana Brumnjak

Foto: Điljo Arbula